

VIOLETTA JULKOWSKA

Poznań

PROJEKT BADAWCZY: WIELOKULTUROWE ŚRODOWISKO HISTORYCZNE LWOWA W XIX I XX WIEKU

Abstract

Violetta Julkowska: *Lviv Multicultural Historical Environment in the 19th and 20th Centuries* — a Research Project, "Historyka" XXXVI, 2006, s. 133–140.

Research project on *The Lviv Multicultural Historical Environment in the 19th and 20th Centuries* is realised since 2002 by a group of Polish and Ukrainian historians. Research concentrates on the rich historiographic achievements of Lviv Polish, Ukrainian, German and Jewish historians in the 19th and 20th centuries. Various contributions discuss the institutional support for historians such as university chairs and seminars at the Lviv University, professional quarterly „Kwartalnik Historyczny” and Historical Society.

Key words: multiculturalness, historical environment, historical school, history of historiography, methodology of history.

Słowa kluczowe: wielokulturowość, środowisko historyczne, szkoła historyczna, metodologia historii.

POWSTANIE MIĘDZYNARODOWEGO ZESPOŁU BADAWCZEGO

Wielokulturowe środowisko historyczne Lwowa w XIX i XX wieku to nazwa projektu realizowanego przez Międzynarodowy Zespół Badawczy i jednocześnie tytuł towarzyszącej mu serii wydawniczej.

Zespół rozpoczął swoją działalność na początku 2002 roku z inicjatywy prof. dra hab. Jerzego Maternickiego, znakomitego historyka historiografii i metodologa historii, autora i redaktora licznych prac historiograficznych, w tym poświęconych środowiskom historycznym¹.

---

¹ Por. 5-tomowe wydawnictwo *Środowiska historyczne II Rzeczypospolitej*, red. J. Maternicki, Warszawa 1986–1990; J. Maternicki, *Warszawskie środowisko historyczne w latach 1918–1939*, Rzeszów 1999. Pełna bibliografia dotychczasowego dorobku naukowo-badawczego J. Maternickiego opublikowana została na łamach „Wiadomości Historycznych”: E. Cesarz, *Bibliografia prac prof. dr. hab. Jerzego Maternickiego 1960–1995*, „Wiadomości Historyczne” 1995, z. 4, s. 238–254; E. Cesarz, *Bibliografia prac prof. dr. hab. Jerzego Maternickiego za lata 1995–2005*, „Wiadomości Historyczne” 2005, z. 6, s. 22–29.

Prace Zespołu od początku związane są z Instytutem Historii Uniwersytetu Rzeszowskiego, który przyjął rolę organizatora i gospodarza kolejnych konferencji. Radę Naukową Zespołu Badawczego tworzą obok jej Przewodniczącego prof. dra hab. Jerzego Maternickiego, prof. dr hab. Włodzimierz Bonusiak (Rektor Uniwersytetu Rzeszowskiego), prof. dr hab. Leonid Zaskilniak, od 2004 roku Współprzewodniczący Rady (Narodowy Uniwersytet Lwowski), prof. dr hab. Jan Pomorski (UMCS), prof. dr hab. Andrzej Stępnik (UMCS), doc. dr Witalij Telwak (Uniwersytet Pedagogiczny w Drohobyczu) oraz dr Joanna Pisulińska i dr Paweł Sierżęga — sekretarze.

W pierwszym roku działalności w skład Zespołu wchodziło 20 osób, reprezentujących Rzeszów, Warszawę, Lublin i Łódź oraz Lwów, Drohobycz i Łuck. Obecnie Zespół tworzy około 45 historyków, w tym 15 historyków ukraińskich ze Lwowa, Drohobycza i Iwano-Frankowska. Polscy członkowie Zespołu reprezentują kilkanaście ośrodków naukowych, m.in.: Gdańsk, Katowice, Kielce, Kraków, Lublin, Łódź, Poznań, Rzeszów, Toruń, Warszawę i Wrocław. Współpracownikami Zespołu są także historycy niemieccy z Uniwersytetu w Bielefeld: prof. P. Lundgreen i prof. J. Rohlfes oraz historyk żydowski Jakub Chonigsman, mieszkający we Lwowie, związany z Instytutem Judaistycznym w Kijowie.

GŁÓWNE ZAŁOŻENIA BADAWCZE PROJEKTU

Początkowo projekt pomyślany był jako kontynuacja badań nad środowiskami historycznymi II Rzeczypospolitej. Ośrodek lwowski postrzegany był bowiem jako wyprzedzający nieraz swoją aktywnością naukową pozostałe polskie ośrodki, a mimo to nie doczekał się kompleksowego opracowania. Wielokulturowy charakter miasta Lwowa oraz jego środowisko naukowe skupione wokół uniwersytetu, towarzystw naukowych i wydawnictw, w tym także źródłowych, stwarzało dogodne warunki pracy wielu historykom pochodzenia polskiego, niemieckiego oraz ukraińskiego, żydowskiego i ormiańskiego. Na przestrzeni XIX i XX wieku powstał we Lwowie bogaty dorobek historiograficzny o charakterze naukowym i popularyzatorskim, tu podejmowano inicjatywy naukowe i organizacyjne, które tworzyły instytucjonalne zaplecze rozwoju polskiej historiografii. Za takie uważać możemy dwa przedsięwzięcia, którym patronował Ksawery Liske: założenie Polskiego Towarzystwa Historycznego (1886) oraz powołanie pisma „Kwartalnik Historyczny” (1887).

Powyższe względy przesądziły o podjęciu przez Zespół Badawczy ambitnego programu szeroko zakrojonych badań historiograficznych nad wielokulturowym środowiskiem Lwowa w XIX i XX wieku.

Główne założenia programu badawczego zostały przedstawione przez Jerzego Maternickiego. Określały one zakres chronologiczny badań na cały wiek XIX i pierwszą połowę wieku XX, pozostawiając sprawą otwartą cezurę końcową. Ponadto zaproponowany został sposób rozumienia dwóch kategorii pojęciowych, stanowiących przedmiot badań a mianowicie: *środowisko historyczne* oraz *historyk*. Przyjęto szerokie rozumienie środowiska historycznego jako grupy historyków wewnątrznie zróżnicowanej pod względem politycznym, światopoglądowym, metodologicznym a nawet narodowościowym, którą łączy fakt działania na określonym terytorium, korzy-

stanie z tych samych warsztatów pracy naukowej oraz prezentowanie wyników badań na forum miejscowych instytucji naukowych. Przyjmując za J. Maternickim definicję historyka, badaniami postanowiono objąć wszystkich historyków dziejów politycznych, społeczno-gospodarczych, państwa i prawa, wojen i wojskowości, oświaty i kultury oraz autorów podręczników szkolnych. Ponadto historyków Kościoła, reprezentantów nauk pomocniczych, edytorów źródeł i archiwoznawców o dorobku znaczącym dla kultury historycznej społeczeństwa oraz archeologów, historyków literatury i sztuki podejmujących szeroką problematykę badawczą, cytowanych przez historyków. Spośród szerokiego grona historyków regionalistów, dydaktyków historii, historiozofów, publicystów, eseistów postanowiono uwzględnić jedynie osoby najbardziej reprezentatywne.

Wyodrębniony został także zakres rzeczowy badań w ramach poszczególnych okresów, obejmujący między innymi: tendencje rozwojowe historiografii polskiej, ukraińskiej, żydowskiej; warunki rozwoju historiografii lwowskiej, instytucjonalne zaplecze historiografii lwowskiej, środowisko historyczne, poglądy i postawy metodologiczne, warsztat badawczy, główne kierunki badań i dorobek w poszczególnych dziedzinach, poglądy historyków na dzieje Polski i Ukrainy oraz dzieje Żydów; rolę historiografii w życiu społecznym i jej wpływ na edukację, świadomość i kulturę historyczną Lwowian; udział historyków lwowskich w ogólnopolskim, ogólnoukraińskim i ogóln żydowskim życiu naukowym; wkład Lwowa do historiografii powszechnej.

Plany wydawnicze Zespołu przewidywały publikację rezultatów prac analitycznych w postaci rozpraw i artykułów w wydawnictwie seryjnym, a także przygotowanie *Złotej księgi historiografii lwowskiej XIX i XX wieku*, ukazującej sylwetki czołowych uczonych lwowskich, prowadzących szeroko rozumiane badania historyczne, zasłużonych archiwistów, edytorów źródeł i popularyzatorów historii. Proponowany kształt metodologiczny i wydawniczy *Złotej Księgi...* przedstawiony został przez J. Maternickiego na II Konferencji, natomiast lista historyków zakwalifikowanych ostatecznie do *Złotej księgi...* została ustalona drogą kompromisu, wspólnie przez historyków polskich i ukraińskich.

Zwieńczeniem projektu miało być opublikowanie w przyszłości jednotomowej syntezy *Historia we Lwowie w XIX i XX wieku*.

REALIZACJA PROJEKTU W LATACH 2002–2005

MIĘDZYNARODOWE KONFERENCJE NAUKOWE

Forum dyskusyjnym, służącym wymianie poglądów i prezentacji wyników badań, są dla członków Zespołu Badawczego oraz wszystkich osób współpracujących organizowane corocznie międzynarodowe konferencje naukowe. Odbyło się już pięć takich spotkań. Pierwsze w grudniu 2002 roku w Rzeszowie, zorganizowane przez Zakład Historii Historiografii i Metodologii Historii Instytutu Historii Uniwersytetu Rzeszowskiego z udziałem 40 osób reprezentujących Kraków, Lublin, Rzeszów, Toruń i Warszawę oraz Łuck i Drohobycz. Konferencja ta poświęcona była głównie za-

gadnieniom programowo-metodologicznym oraz przeglądowi dotychczasowych badań nad lwowskim środowiskiem historycznym w XIX i w pierwszej połowie XX wieku.

Następne konferencje odbyły się w październiku 2003 roku oraz we wrześniu 2004 roku w Rzeszowie, gromadząc coraz liczniejsze grono historyków z Polski i Ukrainy. Ich tematyka oscylowała głównie wokół problemów związanych z życiem i twórczością historyków związanych ze Lwowem, instytucjonalnym zapleczem historiografii lwowskiej oraz kontaktami naukowymi historyków polskich, ukraińskich i żydowskich. Poruszano również problemy ogólne, związane z metodologicznym kształtem badań i warsztatem naukowym.

Dzięki coraz lepszym kontaktom i żywszej współpracy z ukraińskim środowiskiem historycznym, gospodarzem kolejnej konferencji zorganizowanej we wrześniu 2005 roku była strona ukraińska. Miejscem spotkania był, rzecz jasna, Lwów.

Na wrzesień 2006 roku zaplanowana została w Rzeszowie konferencja podsumowująca dotychczasową pracę Zespołu i wytyczająca dalszy program wspólnych prac historyków historiografii z Polski i Ukrainy.

PUBLIKACJE ZESPOŁU BADAWCZEGO

Wyniki pracy Międzynarodowego Zespołu Badawczego opublikowane zostały dotąd w trzech tomach studiów i szkiców, w ramach serii wydawniczej: *Wielokulturowe środowisko historyczne Lwowa w XIX i XX wieku*².

W tomie pierwszym znalazły swoje miejsce materiały o charakterze programowo-metodologicznym, zaprezentowane na pierwszej i częściowo drugiej Konferencji. Są to wspomniane wyżej założenia programu badawczego: *Wielokulturowe środowisko historyczne Lwowa w XIX i XX wieku* autorstwa J. Maternickiego oraz rozważania Jana Pomorskiego na temat najważniejszych zjawisk obecnych w współczesnych badaniach nad historią historiografii. Uzupełnieniem horyzontu teoretycznego badań są dwa teksty ukazujące dotychczasowy stan badań historiograficznych nad środowiskiem lwowskim. Z obu perspektyw: polskiej i ukraińskiej poddane zostały one analizie w erudycyjnych studiach J. Maternickiego i L. Zaskilniaka.

W części drugiej pierwszego tomu umieszczone zostały dwa teksty niemieckich historyków, istotne z punktu widzenia badań porównawczych a zarazem nowatorskie pod względem opracowania. Pierwszy P. Lundgreena ukazuje rozwój historiografii lwowskiej na tle porównawczym uniwersytetów austriackich i niemieckich, drugi — J. Rohlfesa przedstawia niemiecką dydaktykę historii w XIX wieku z punktu widzenia oczekiwań państwa, perspektyw rozwoju nauki historycznej oraz ówczes-

² Dotychczas ukazały się trzy tomy serii: *Wielokulturowe środowisko historyczne Lwowa w XIX i XX wieku*, red. J. Maternicki, t. I, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2004; *Wielokulturowe środowisko historyczne Lwowa w XIX i XX wieku*, red. J. Maternicki, L. Zaskilniak, t. II, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2004; *Wielokulturowe środowisko historyczne Lwowa w XIX i XX wieku*, red. J. Maternicki, L. Zaskilniak, t. III, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2005.

nych wymogów pedagogicznych. Tę część tomu zamyka syntetyczne omówienie badań historyczno-wojskowych we Lwowie autorstwa prof. dra hab. Karola Olejnika.

Tom pierwszy zawiera również studia i szkice, będące rezultatem indywidualnych badań między innymi prof. dr hab. Władysławy Szulakiewicz (UMK) nad zainteresowaniami badawczymi historyków oświaty i wychowania działających we Lwowie w latach 1918–1939 oraz dr Joanny Pisulińskiej (Uniwersytet Rzeszowski) wokół doktoratów historycznych, powstałych na uniwersytecie lwowskim w latach 1918–1939. Pozostałe teksty autorów: dr Marioli Hoszowskiej (Uniwersytet Rzeszowski), dr Doroty Malczewskiej-Pawelec (Uniwersytet Śląski), dra Eugeniusza Koko (Uniwersytet Gdański) i dra Pawła Sierżęgi (Uniwersytet Rzeszowski) mają charakter przyczynkarski.

W tomie drugim wyodrębniono część metodologiczno-warsztatową oraz części zawierające studia i szkice historiograficzne w porządku chronologicznym z podziałem na epoki. W tomie tym licznie reprezentowane są teksty przygotowane przez historyków ukraińskich³.

Tom otwiera ważny artykuł programowy autorstwa J. Maternickiego, przedstawiający założenia metodologiczne i kształt wydawniczy *Złotej księgi historiografii lwowskiej XIX i XX wieku*. W dołączonych aneksach znajdziemy wykaz historyków do *Złotej księgi...* — pierwszy, będący wstępną propozycją J. Maternickiego, oraz drugi, uzgodniony w wyniku dyskusji i konsultacji, zawierający nazwiska historyków ostatecznie zakwalifikowanych do tej publikacji. Interesującym uzupełnieniem tej części jest komunikat Haliny Hromowej — archiwistki Centralnego Państwowego Archiwum Historycznego we Lwowie — na temat zasobów archiwum odnoszących się do lwowskiego środowiska historycznego w XIX i XX wieku.

Materiały opublikowane w dalszej części książki są dość zróżnicowane. Obok obszerniejszych studiów problemowych, będących rezultatem wieloletnich badań ich autorów, pojawiają teksty o charakterze informacyjnym. Do tych ostatnich należą trzy komunikaty dotyczących historyków lwowskich, działających na przełomie XVIII i XIX wieku oraz w epoce romantyzmu, autorstwa dr M. Hoszowskiej, dra Wita Górczyńskiego (Uniwersytet Warszawski) i mgr Agnieszki Kawalec (Uniwersytet Rzeszowski). Najliczniej reprezentowany jest okres 1865–1918, uchodzący za „złoty” w dziejach lwowskiej historiografii. Tu uwagę przyciąga tekst doc. dra Witalija Telwaka (Uniwersytet Pedagogiczny w Drohobyczu), który dokonał analizy artykułów o charakterze metodologicznym, opublikowanych na łamach „Kwartalnika Historycznego”. Z kolei dr Stefan Ciara (Uniwersytet Warszawski) przedstawia sytuację archiwów lwowskich w okresie autonomii, a dr hab. Jerzy Motylewicz (Uniwersytet Rzeszowski) — dorobek naukowy historyków tamże zatrudnionych. Badania prowadzone przez historyków lwowskich w dziedzinie historii Kościoła oraz historii oświaty omawiają dr Alfred Toczek (Akademia Pedagogiczna Kraków) oraz prof. dr hab. Andrzej Meissner (Uniwersytet Rzeszowski).

---

³ Teksty ukraińskie przedrukowano w oryginalnej wersji językowej i zaopatrzone w polskie streszczenia.

Na uwagę zasługują, problemowo przedstawione przez dr Katarzynę Błachowską (Uniwersytet Warszawski), poglądy historyków lwowskich na dzieje średnio-wiecznej Rusi oraz na rolę Żydów w dziejach Polski — przez dr Joannę Pisulińską (Uniwersytet Rzeszowski). Kilka tekstów poświęconych zostało poszczególnym historykom i ich działalności: o Ludwiku Finklu pisze prof. dr hab. Jerzy Centkowski (Uniwersytet Rzeszowski), o Ludwiku Kubali — aspirant Oksana Ruda (Uniwersytet Lwowski), o działalności Mojżesza Schorra — prof. dr hab. Jakub Chonigsman (Instytut Judaistyczny w Kijowie) oraz dr hab. Waclaw Wierzbieniec (Uniwersytet Rzeszowski), o szkole historycznej Michaiła Hruszewskiego — doc. dr Wasyl Pedycz (Uniwersytet w Iwano-Frankowsku), o Aleksandrze Barwińskim — dr Igor Czarnowół (Uniwersytet Lwowski). Opracowanie poświęcone wzajemnym stosunkom polskich i ukraińskich historyków na przełomie XIX i XX wieku autorstwa prof. dra hab. Leonida Zaskilniaka zamyka tę część tomu.

Kolejne testy, mieszczące się chronologicznie w okresie międzywojennym, podejmują różne aspekty działalności Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie. Między innymi o organizacji studiów historycznych pisze doc. dr Roman Ławreckij (Instytut Pożarnictwa — Lwów), o szkole historii społeczno-gospodarczej Franciszka Bujaka — dr hab. Zdzisław Budzyński (Uniwersytet Rzeszowski), a o instytucjonalizacji historii oświaty i kultury — prof. dr hab. Władysława Szulakiewicz (UMK).

Z kolei, dorobek i poglądy naukowe historyków ukraińskich Stefana Tomaszewskiego oraz Iwana Krypiakiewicza zostały przedstawione w tekstach doc. dra Oleksija Suchyja i prof. dra hab. Konstantina Kondratiuka (obaj z Uniwersytetu Lwowskiego).

Instytucjonalne zaplecze historiografii lwowskiej w postaci działalności Towarzystwa Badania Historii Obrony Lwowa i Województw Południowo-Wschodnich oraz pisma historycznego „Ziemia Czerwieńska” wydawanego przez oddział lwowski PTH omówione zostało przez dra Oleha Pawłyszyna (Uniwersytet Lwowski) i dra Pawła Sierżęę (Uniwersytet Rzeszowski). Tom drugi zamyka materiał prof. dra hab. Włodzimierza Bonusiaka (Uniwersytet Rzeszowski), poświęcony wojennym losom lwowskich historyków.

Tom trzeci zawiera publikacje prezentowane w większości podczas III Konferencji. Wiele publikacji to ambitne, problemowe ujęcia zagadnień ukazujących w nowym świetle rolę lwowskiego środowiska historycznego w polskiej nauce historycznej XIX i XX wieku.

Tom otwiera szkic o dawnym, wielokulturowym Lwowie autorstwa prof. dra hab. Jerzego Serczyka. Kluczowym zagadnieniem metodologicznym rozważanym w tym tomie jest fenomen lwowskiej szkoły historycznej. To złożone zjawisko znalazło swoje szczegółowe omówienie w tekstach: prof. dra hab. Jerzego Maternickiego i prof. dra hab. Tomasza Pawelca (Uniwersytet Śląski). Obaj badacze, wychodząc z odmiennych założeń, zakwestionowali jej istnienie w znaczeniu takim, jakie przypisuje się szkołom krakowskiej i warszawskiej.

Część warsztatową reprezentują teksty H. Hromowej i prof. dr hab. W. Szulakiewicz poświęcone materiałom źródłowym do badań nad lwowskim środowiskiem historycznym.

W części poświęconej historiografii lwowskiej epoki oświecenia i doby romantyzmu uwagę zwracają teksty: prof. dra hab. Michajła Krila (Uniwersytet Lwowski) o działalności historyków, głównie niemieckich, na przełomie XVIII i XIX wieku; dr Doroty Malczewskiej-Pawelec (Uniwersytet Śląski) o poglądach Karola Szajnochy na dzieje Śląska; Pawła Sierżęgi (Uniwersytet Rzeszowski) o zapatrywaniach Henryka Schmitta na dzieje Litwy i unii z Polską.

Ponownie najobszerniej reprezentowany jest „złoty” okres historiografii lwowskiej. Lwowskie czasopisma historyczne omawia dr Alferd Toczek, a rozwój nauk pomocniczych historii na Uniwersytecie Lwowskim — dr Stefan Ciara.

Szczególną uwagę zwracają teksty historyków ukraińskich poświęcone: złożonym relacjom pomiędzy historykami polskimi i ukraińskimi oraz ich wzajemnym kontaktom naukowym (doc. dr Igor Czernowół); analizie poglądów na dzieje Polski i stosunkowi historiografii ukraińskiej do polskiej (prof. dr hab. Leonid Zaszkilniak) oraz obecności historyków i historiografii ukraińskiej na łamach „Kwartalnika Historycznego” (doc. dr Witalij Telwak). Ocenę historiografii ukraińskiej dokonaną przez Franciszka Rawitę-Gawrońskiego prezentuje tekst prof. dra hab. E. Koko. W tej części tomu znalazło się wiele tekstów poświęconych poszczególnym historykom i różnorodnym aspektom ich działalności naukowej, autorstwa między innymi: ks. prof. dra hab. Stanisława Nabywańca (Uniwersytet Rzeszowski) o historyku Kościoła gercokatolickiego Julianie Peleszu; prof. dra hab. Andrzeja Meissnera o historyku wychowania Antonim Danyszcu; dra hab. Wacława Wierbieńca o historyku żydowskim Majerze Bałabanie; doc. dra Oleksija Suchego o Hilarym Świącickim; prof. dra hab. Jana Tyszkiewicza (Uniwersytet Warszawski) o badaniach Chazarów Adama Szlągowskiego; dr Violetty Julkowskiej (UAM) o związkach literatury i historii w pracach Władysława Łozińskiego.

Interesującym wprowadzeniem do okresu międzywojennego jest tekst prof. dra hab. Rafała Stobieckiego (Uniwersytet Łódzki), który potraktował metaforę Polski Jagiellońskiej jako kategorię interpretacyjną dorobku Ludwika Kolankowskiego. Z kolei, dr Joanna Pisulińska zajęła się sprawą powołania tegoż historyka na katedrę historii Polski Uniwersytetu Lwowskiego. Dr Katarzyna Błachowska kontynuuje w swoim artykule analizę poglądów historyków lwowskich na dzieje Rusi.

Dorobkowi i myśli historycznej Mirona Korduby poświęcone są dwa teksty historyków ukraińskich: doc. dra Wasyla Pedycza i prof. dra hab. Konstantyna Kondratiuka (Uniwersytet Lwowski). Tom zamykają teksty dr Jolanty Kolbuszewskiej (Uniwersytet Łódzki), ukazującej miejsce Jana Ptaśnika w polskiej historii kultury, oraz doc. dra Oleha Pawłyszyna, prezentującego dorobek historyków lwowskich w zakresie badań nad dziejami Kościoła obrządku wschodniego.

Podsumowując całość prezentowanego dorobku, można stwierdzić, że w ciągu ostatnich pięciu lat członkowie Zespołu podejmowali systematyczne badania nad lwowskim środowiskiem historycznym, koncentrując się przede wszystkim na różnorodnych aspektach działalności naukowej i historiograficznej poszczególnych historyków wymienionych nacji, związanych ze Lwowem na przestrzeni XIX i XX wieku. Dzięki analitycznym ujęciom, wiedza na temat historycznego środowiska lwowskiego uległa wzbogaceniu o zagadnienia i okresy dotąd zaniedbane oraz o po-

staci mniej znanych historyków dziejów, kultury, Kościoła, oświaty i wychowania. Przedmiotem zainteresowania stały się ponadto problemy warsztatu pracy historyków, ich wykształcenie i poglądy metodologiczne, rozważane często w kontekście rozwoju ówczesnej historiografii europejskiej, zwłaszcza niemieckiej. Szeroko podejmowane były problemy stopniowego powstawania we Lwowie infrastruktury naukowej, w postaci działalności polonizowanego Uniwersytetu i towarzystw naukowych, wydawnictw źródłowych oraz profesjonalnych pism naukowych, tworzących łącznie swoiste forum prezentacji i krytyki dorobku naukowego historyków lwowskich. Obok ujęć dotyczących historiografii profesjonalnej pojawiły się prace ukazujące dziejopisarstwo uprawiane amatorsko, działalność popularyzatorską i publicystyczną na polu historii.

Osobnym obszarem badań stały się problemy metodologiczne, od początku obecne w pracach Zespołu. Podejmowano tę problematykę, traktując ją jako rodzaj refleksji nad współczesnymi modelami uprawiania badań historiograficznych oraz autorefleksji w ramach własnych badań. Przykładem tego są podejmowane przez Autorów rozważania i próby konceptualizacji pomocnych kategorii pojęciowych, takich jak: środowisko historyczne czy szkoła historyczna, istotnych z punktu widzenia budowania ujęć problemowych i syntetycznych.

W roku bieżącym ukaze się kolejny, czwarty już tom studiów i szkiców *Wielokulturowe środowisko historyczne Lwowa w XIX i XX wieku*, zawierający materiał prezentowany na konferencji lwowskiej jesienią 2005 roku. Ponadto na koniec roku zapowiedziano ukończenie publikacji wydawnictwa przygotowywanego wspólnie przez stronę polską i ukraińską, jakim jest *Złota księga historiografii lwowskiej XIX i XX wieku*.

LVIV HISTORICAL ENVIRONMENT — A RESEARCH PROJECT

Summary

The Lviv Multicultural Historical Environment in the 19th and 20th Centuries is the subject of a research project realised by the International Research Team as well as the title of a series of publications connected with the project. This project is realised since 2002 by a group of 45 Polish and Ukrainian historians under the leadership of prof. Jerzy Maternicki of Rzeszów University and prof. Leonid Zaszkilin of the Lviv National University. The aim of the project is systematic research on the Lviv multicultural historical environment. Research concentrates on various aspects of scientific and historiographic activity of Polish, German, Ukrainian, Jewish and Armenian historians connected with the city of Lviv in the 19th and 20th centuries.

So far three volumes of the series were published. They cover studies and contributions devoted to Lviv historians and periods of their activity hitherto neglected by researchers. Figures of historians of culture, church, education and pedagogy were presented. Another presented problem concentrates on the methodological aspects of the work of a historian, his education, workshop and approach to history. The question of the growth and development of scientific infrastructure in Lviv, and the development of Polishisation of the university in Lviv, scientific societies, editions of sources and professional publications have been presented. Results of amateur lovers of history are presented along the scientific ones.

Problems of methodology, approached as a probable reflection on the contemporary method of historiography have also been presented.